

FEDERALE ADVIESRAAD VOOR OUDEREN

Advies 2014/1

De Federale Adviesraad voor Ouderen, opgericht krachtens de wet van 8 maart 2007 tot oprichting van een Federale Adviesraad voor Ouderen en waarvan de leden benoemd zijn bij het koninklijk besluit van 13 november 2012 houdende benoeming van de leden van de Federale Adviesraad voor Ouderen, heeft tot taak om op eigen initiatief, op verzoek van de federale regering of op verzoek van een Wetgevende Kamer advies uit te brengen over de tot de bevoegdheid van de federale overheid behorende aangelegenheden met betrekking tot de pensioenen, de gelijkheid van kansen, de sociale integratie en de bestrijding van de kansarmoede, de toegankelijkheid tot de gezondheidszorg en de mobiliteit.

Met toepassing van artikel 3 §3,1° van voormelde wet van 8 maart 2007 brengt de Federale Adviesraad voor Ouderen volgend advies uit:

ADVIES VAN DE FEDERALE ADVIESRAAD VOOR OUDEREN INZAKE DE HERVORMING VAN HET OVERLEVINGSPENSIOEN VOOR WERKNEMERS: DE INVOERING VAN EEN OVERGANGSUITKERING

Situering

Het overlevingspensioen is een afgeleid recht dat sociale bescherming biedt. Dit voordeel behoudt men zolang men leeft, op voorwaarde dat men niet hertrouwt en blijft voldoen aan de toekennings- en uitbetalingsvoorwaarden.

Volgens de huidige reglementering heeft men recht op overlevingspensioen vanaf de leeftijd van 45 jaar op voorwaarde dat men op het ogenblik van het overlijden ten minste één jaar gehuwd was of dat men een invaliditeitsgraad van minstens 66% bewijst.

In geval van kinderlast kan het overlevingspensioen eveneens op een jongere leeftijd verkregen worden.

Het doel van de hervorming van het overlevingspensioen bestaat er in, om naast de hervorming van het overlevingspensioen, eveneens een overgangsuitkering in te voeren voor de langstlevende echtgenoot om op die manier een einde te maken aan de inactiviteitsval voor diegenen die de leeftijd hebben om verder een persoonlijke loopbaan op te bouwen.

Het overlevingspensioen is vaak een inactiviteitsval, vooral voor jonge vrouwen. Om een overlevingspensioen te kunnen genieten, bouwen vooral heel wat vrouwen de eigen loopbaan af, of zetten ze zelfs hun beroepsactiviteit volledig stop. Hierdoor hypothekeren ze de opbouw van hun eigen pensioenrechten.

Vanaf de ingangsdatum van de nieuwe reglementering, nl. vanaf 1 januari 2015, zal de leeftijd van 45 jaar om recht te hebben op het overlevingspensioen geleidelijk opgetrokken worden tot 50 jaar in 2025.

Voor de – 50 jarigen wordt een overgangsuitkering ingevoerd. Deze is beperkt in de tijd en kan onbeperkt gecumuleerd worden met beroepsinkomsten en met bepaalde sociale uitkeringen.

De leeftijd, die de langstlevende echtgenoot bereikt heeft op het ogenblik van het overlijden van zijn echtgenoot/echtgenote, zal bepalend zijn voor de aard van de uitkering, ofwel het overlevingspensioen ofwel de overgangsuitkering.

Personen die het overlevingspensioen ontvangen op 31 december 2014 en bijgevolg vóór de inwerkingtreding van de nieuwe wet, behouden het recht op dit overlevingspensioen.

De duur van de overgangsuitkering wordt beperkt tot 12 maanden, eventueel 24 maanden in geval van kinderlast.

Na de periode van overgangsuitkering en bij gebrek aan een baan of een vervangingsinkomen, krijgt men automatisch recht op een werkloosheidsuitkering, zonder wachttijd en met een aangepaste begeleiding voor de zoektocht naar werk.

Advies

1. De Raad is van oordeel dat het overlijden van de partner niet mag leiden tot een verhoging van het armoederisico van de langstlevende partner.

De invoering van de “overgangsuitkering” moet voorkomen dat iemand die zijn partner verliest in armoede terecht komt.

De overgangsuitkering moet er ook voor zorgen dat de langstlevende partner een goede sociale bescherming geniet en daarbij op een positieve manier geactiveerd blijft (of wordt) op de arbeidsmarkt, zonder dat het een werkloosheidsval wordt.

Dit neemt niet weg dat ook weduwen/weduwnaars moeten gestimuleerd en ondersteund worden om meer eigen pensioenrechten op te bouwen.

2. De Raad vindt het wenselijk om de overgangsuitkering naar de toekomst toe ook open te stellen voor de wettelijk samenwonenden op voorwaarde dat de wettelijke samenwoning gebeurt tussen partners die volgens de wet ook met elkaar in het huwelijk kunnen treden.

3. Voor de Raad is het duidelijk dat de overgangsuitkering gelijktijdig moet worden ingevoerd in de drie grote pensioenstelsels: werknemers, zelfstandige en de openbare sector.

Bovendien is de Raad van oordeel dat de overgangsfase waarin de minimumleeftijd van het overlevingspensioen geleidelijk wordt opgetrokken van 45 jaar (in 2015) naar 50 jaar (in 2025) gelijktijdig en uniform moet gebeuren.

Dit moet voorkomen dat, bij overlijden van een huwelijkspartner met een gemengde loopbaan, er rechten zijn op een overlevingspensioen in het ene stelsel, terwijl men in het andere stelsel slechts recht verkrijgt op een overgangsuitkering.

4. Indien de “overgangsuitkering” beschouwd wordt als een overgang van het gezinsinkomen vóór het overlijden van één van de echtgenoten, naar een periode waarin dit gezinsinkomen geheel of gedeeltelijk zal wegvallen, is de Raad van oordeel dat bij de vaststelling van het bedrag van de overgangsuitkering rekening moet gehouden worden met het beroepsinkomen van de overledene vóór het overlijden.

Alleen dan kan er sprake zijn van een echte “OVERGANGSUITKERING”.

5. Het bedrag van de overgangsuitkering dient bijgevolg berekend te worden in verhouding tot alle werkelijke, fictieve en forfaitaire brutolonen van de overleden werknemer en dit overeenkomstig de berekening van het huidige overlevingspensioen.

Bij de invoering van een “ondergrens” moet voorkomen worden dat men in armoede zou terecht komen. Aan de toekenning van de ondergrens mogen geen voorwaarden gekoppeld worden.

6. De Raad is van oordeel dat eventuele toekomstige vrijgekomen middelen van de hervorming moeten worden aangewend voor een structurele welvaartsvastheid van de wettelijke pensioenen

Goedgekeurd op de plenaire vergadering van 20 januari 2014.

**De voorzitter,
Willy PEIRENS**

**De Vice-voorzitter,
Luc JANSEN**